

Nepatikėsite, lietuvių kalba gali išgelbėti pasaulį

2017-05-11

Tokiu intriguojančiu pavadinimu savivaldybių kalbos tvarkytojai 2017 metais balandį buvo pakviesti į renginį Kėdainiuose, skirtą Lietuvių kalbos kultūros metams paminėti. Susipažinę su protestantiškuoju Kėdainių kultūros paveldu ir poveikiu kultūrai, išklausėme įžymių lektorių paskaitas. Profesorė dr. Jolanta Zabarskaitė pateikė naujus atradimus, kaip kurti ateitį kalbos galia, ir kvietė domėtis ekonomine lingvistika, nes viskas prasideda kalboje ir per kalbą. Pasaulis gyvena iš žinių ir idėjų, todėl kalboje svarbiausia kūrybinės idėjos sukūrimas ir įgyvendinimas. Ji teigė, kad gyvenime idėją sukurti padeda gimtoji kalba. Kalba tampa kūrybos medžiaga, įtikinėjimu, ji moko kūrybiškumo. Žodis tampa pasaulėvaizdžiu, per kalbą sukuriamas pasaulėvaizdis, sukuriamas gyvenimo būdas, asociacijų laukas. Pranešėja akcentavo, kad svarbu naujai įprasminti etninius žodžius, pavyzdžiui, personažas Gavėnas nugali Lašininį, tai galima pritaikyti sveikatingumo puoselėjimui, atgaivinant senas tradicijas ir etnografinę kultūrą.

Buvo priminta, kad kiekvienas žodis turi savo semantinį lauką, pavyzdžiui, iš kur kilęs žodis „kibinas“? Tai gali būti siejama su Vytautu Didžiuoju, galima nukrypti į praeitį, į istoriją ir taip naujai atrasti kiekvieną žodį. Jei pradėsime domėtis, iš kur žodis kilęs, kada dažniausiai jis vartojamas, tai galima sukurti semantinį kraitį. Kiekvienas žodis su kuo nors siejamas, pavyzdžiui, Kėdainiai siejami su Mikalojumi Daukša, spėjama, kad netoli miesto jo gimtinė, iš to, kaip kūrėsi miestas ir kuo jis garsėjo, galima sukurti būsimą miesto įvaizdį, miesto dvasią, miesto prekės ženklą, moderniai vadinamą veikloženkliau. Svarbiausia mokytis visą laiką žiūrėti į kalbą kaip į idėjų šaltinį. Lietuvių kalba ne tik sena, bet kartu ir moderni. Galėtume pamąstyti apie Kėdainius, kas sukuria miesto dvasią? Mums šis miestas siejasi ne tik su agurkais ir Kėdainių blynais, bet šie patiekalai asocijuojasi su istorija bei asmenybėmis.

Kitaip apie kalbą interpretavo meno kritikas doc. dr. Remigijus Venckus. Jis pats fotografuoja, todėl fotografiją vadina šviesa ir rašymu. Jis įteigė, kad reikia labai plataus apsiskaitymo, kad galėtum įvardinti, apibūdinti ir parašyti tai, kas nufotografuota, nes kalba tokia pat svarbi kaip fotografija. Jei žmogus turi kalbos galių, tai fotografavimas tampa pasimėgavimu ir istorija.

Ypatingą reikšmę ieškant kalbos galių ir idėjos teikiama įvairiausiems žodynams, tai įrodinėjo dr. Aurelija Tamulionienė. Ji dar apžvelgė kalbos politiką, nuo kurios neatsiejama nė viena asmenybė.

Išklausiusi puikius ir įkvepiančius pranešimus, norėčiau pridurti, kad kiekvienas iš savo patirties pažįstame išmintingą žmogų tik iš kalbos, o labiausiai – iš gimtosios.

Vita Stulgienė
Savivaldybės kalbos tvarkytoja